

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра економіки, права та управління бізнесом

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
Сментина Н.В.

«___» _____ 2017 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво торгівля та біржова діяльність»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка, планування та управління бізнесом»
на тему: «Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємства (на прикладі ПАТ «Одескабель»)»

Виконавець:

студент 65 групи факультету ЕУП
Попов Микита Сергійович _____

Науковий керівник:

д.е.н., професор, проректор з наукової роботи

Ковальов Анатолій Іванович _____

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПІДВИЩЕННЯ	
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
1.1.Економічна сутність конкурентоспроможності підприємства	6
1.2.Методи оцінки конкурентоспроможності підприємства	12
1.3..... Формування факторів, що впливають на конкурентоспроможність підприємства	30
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТ	
«ОДЕСКАБЕЛЬ»	
2.1. Фінансові показники діяльності ПАТ «Одескабель».....	38
2.2. Аналіз платоспроможності підприємства	47
2.3. Оцінка рівня конкурентоспроможності підприємства.....	57
РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ ШЛЯХІВ	
ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
3.1.Вибір та впровадження шляхів підвищення конкурентоспроможності на ПАТ «Одескабель»	71
3.2.Економічне обґрунтування пропозицій щодо підвищення конкурентоспроможності на ПАТ «Одескабель»	80
ВИСНОВКИ	92
Список використаних джерел	95
Додатки	102

ВСТУП

Актуальність теми. Дослідження конкурентоспроможності підприємств є надзвичайно важливим питанням, як для окремих підприємств, так і для країни в цілому. Конкуренція – є об'єктивним законом розвинутої ринкової економіки, рушійною силою науково-технічного прогресу. У ринкових умовах висока ступінь конкурентоздатності підприємства це запорука успіху його подальшої діяльності та фінансового стану в цілому, адже конкурентоздатне підприємство має стійку ринкову позицію та високий стабільний прибуток.

Що ж несе в собі поняття конкуренція в економічному сенсі даного терміну, конкуренція – це економічне змагання, суперництво виробників схожих видів продукції на ринку за отримання більшої долі (частини) ринку збуту та одержання максимально можливого доходу від реалізації свого товару або послуги в короткострокових або довгострокових планах.

Отже конкуренція є порівняльним явищем, адже визначити конкурентоспроможність будь-якого товару можна лише в результаті зрівняння із товарами аналогами.

Інтерес представляє аналіз конкретних кроків і дій, які роблять підприємства, щоб здійснити черговий ривок у "боротьбі за лідерство", що визначає важливість і актуальність обраної теми.

Це перш за все відноситься до показників-факторів які безпосередньо впливають на конкурентоспроможність товару, такі як: широта номенклатурного ряду, рівень технічного оснащення на підприємстві, кількість витрат на виробництво, рівень НТП та наукомісткості, інноваційний рівень діяльності підприємства, обсяги збуту, ринки збуту і т.д.

Дослідженнями проблем конкуренції, конкурентних відносин та забезпечення конкурентоспроможності економічних суб'єктів займалися такі вчені та економісти як М.Ю. Портер, І.З. Должанский, Т.О. Загорна, Т.В. Шмулевич, Р. Ешенбах, П. Зенге, К. Крістенсон, В.Н. Осипов, О.Г. Янковий, А.Н. Литвиненко, Б.В. Букринський, Г. Гамель, П. Друкер та ін.

Незважаючи на поглиблене вивчення даної тематики зазначеними авторами, тематика конкурентоспроможності до сьогодні є не закритою, незважаючи на багатогранність вивчення даного фактору єдиного висновку та зазначення конкуренції ще не має, що в свою чергу потребує подальшого розвитку досліджень даної тематики.

Мета та завдання дослідження. Метою даної кваліфікаційної роботи є визначення шляхів підвищення конкурентоспроможності на основі аналізу та оцінки конкурентоздатності підприємства у ринкових умовах господарювання (на прикладі ПАТ «Одескабель»).

Досягнення даної мети потребує виконання наступних задач:

1. Визначити економічну сутність конкурентоспроможності підприємства;
2. Дослідження методів оцінки конкурентоспроможності підприємства;
3. Визначення факторів, що впливають на конкурентоспроможність підприємства;
4. Проаналізувати фінансові показники діяльності підприємства ПАТ «Одескабель»;
5. Виконати аналіз платоспроможності підприємства;
6. Провести оцінку рівня конкурентоспроможності підприємства;
7. Розробити рекомендації щодо укріплення конкурентних позицій підприємства;
8. Оцінити ефективність нововведень на підприємстві.

Об'єктом дослідження є конкурентне положення ПАТ «Одескабель» на ринку кабельно-провідникової продукції України.

Предметом дослідження є аналіз та оцінка конкурентоспроможності підприємства в ринкових умовах господарювання, а також теоретичні та практичні проблеми конкурентоспроможності.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань в роботі використовувалися різні методи. Методи теоретичного узагальнення і

порівняння (аналіз і синтез, індукція і дедукція) – для дослідження теоретичних та організаційних аспектів проблеми. Методи збирання, зведення та групування, узагальнення та економіко-статистичні методи – для вивчення та відображення тенденцій на ринку.

Для обробки та аналізу інформації використовувались такі комп'ютерні програми, як Project Expert, Microsoft та Word Microsoft Excel.

Інформаційна база дослідження. Включає законодавчо-нормативну документацію, матеріали Державної служби статистики України, первинну документацію підприємств, періодичні видання, наукові праці вчених-фахівців з проблеми дослідження, інформаційні ресурси світової комп'ютерної інформаційної мережі Internet.

Публікації та апробація результатів дослідження:

Попов М.С. Шляхи підвищення конкурентоспроможності підприємства/Розвиток економіки та планування бізнесу в сучасних умовах: проблеми та шляхи вирішення: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Одеса, 14-15 вересня 2017 р.). – Одеса: Ротапринт, 2017. – С. 105.

ВИСНОВКИ

1. В економічному сенсі: «Конкуренція» – це змагання, суперництво, між виробниками однакових, взаємозамінних видів продукції, за відносну частину ринку, та як наслідок, одержання доходу в період реалізаційного життя виробляемого продукту, послуги.

2. Конкурентоздатність (спроможність) підприємства – якісна відмінність одного підприємства над іншими, яку можна характеризувати ступенем задоволення потреб споживачів, здатністю реалізовувати та виробляти конкурентні товари.

3. На конкурентоспроможність підприємства впливає велика кількість факторів яку заздалегідь прийнято розподіляти на дві великі групи: зовнішні та внутрішні фактори. Назви яких говорять самі за себе, внутрішні фактори впливають на підприємства із середини, та є керованими. Зовнішні завдають впливу поза підприємством та являються для нього важкокерованими, більшість із яких є факторами загрозами для його подальшої успішної діяльності.

4. В сьогоденних реаліях оцінка конкурентоздатності, «ноу-хау» та різноманітних нововведень на постійній основі є невідемливою частиною успішної діяльності підприємства.

5. Оцінка конкурентоспроможності господарюючого суб'єкта необхідна з метою: розробки заходів щодо підвищення конкурентоспроможності; вибору контрагентів для спільної діяльності; складання програми виходу підприємства на нові ринки збуту; здійснення інвестиційної діяльності; здійснення державного регулювання економіки.

6. На підприємстві протягом 2012-2016 спостерігається покращення фінансово-економічного стану, показники діяльності якого кожного року збільшуються, це є свідоцтвом того, що підприємство вдало реалізує поставлені плани та задачі, має налагоджені канали збуту по всій країні та за її межами, у 2014 році відслідковується падіння всіх показників, що супроводжувалось зовнішніми факторами впливу на підприємство, девальвація гривні при підйомі

цін на сировину та матеріали, зокрема на мідь, ціна на яку врегульовується на світовому ринку в іноземній валюті, втрата російського ринку збуту.

7. Кошти та поточні фінансові інвестиції на підприємстві недостатні для покриття поточних кредиторських зобов'язань, при великій кількості дебіторської заборгованості можна сказати, що слід переглянути стратегію управління розрахунків із дебіторами підприємства, для своєчасного обороту коштів без необхідності користування кредитними послугами, зменшення залежності підприємства від своєчасного повернення ПДВ з боку держави.

8. Проаналізувавши діяльність українських підприємств кабельної промисловості можна сказати, що ПАТ «Одескабель» посідає перше місце серед конкурентів, це чітко видно якщо проаналізувати основні показники ефективності економічної діяльності підприємств.

9. Найперспективнішим напрямком підвищення конкурентоспроможності ПАТ «Одескабель» є створення на його основі підрозділу, який буде займатися прокладкою багатоволоконного оптичного мікрокабелю методом пневмозадувки.

10. Інвестиційні витрати на створення підрозділу з прокладки багатоволоконного оптичного мікрокабелю методом пневмозадувки складаються лише з витрат на закупівлю обладнання, тобто стартові витрати складуть 1860000 грн. Реалізація проекту буде проводитись без залучення кредитних коштів, повністю за рахунок підприємства (дані про наявність достатньої суми коштів підтверджуються останнім балансом підприємства).

11. Середня норма рентабельності складає 37,92%, що свідчить про ефективність інвестування коштів у створення технологічної лінії. Чистий дисконтований дохід склав 212999 грн., що також говорить про відносну прибутковість проекту.

12. Розрахований індекс прибутковості проекту показує, що, з урахуванням вартості грошей у часі, кошти, вкладені в бізнес, принесуть прибуток. Індекс прибутковості проекту створення підрозділу з прокладки багатоволоконного оптичного мікрокабелю методом пневмозадувки враховує зміну вартості грошей

під впливом часу та вказує, що кожна гривня вкладених в проект коштів принесе 0,11 грн чистого прибутку в перерахунку на сьогоднішній день.

13. По запропонованому проекту, термін повернення вкладених коштів складе 35 місяців, а з урахуванням вартості грошей у часі – 52 місяці.

14. Для збереження беззбиткового функціонування підрозділу потрібно отримувати дохід у розмірі 140000 грн, тобто необхідно проложити 4190 метрів мікрокабелю, що є досяжним показником для підприємства.

15. Підприємству найбільше загрожують такі аспекти його діяльності, як маркетинговий та виробничий. Вплив маркетингових ризиків більш виражений у ціні послуг, що надається, але й зміни у обсязі збуту вчиняють також дуже відчутний вплив.

16. Статистичний аналіз методом «Монте-Карло» проекту створення підрозділу з прокладки багатоволоконного оптичного мікрокабелю методом пневмозадувки проведений з 10000 ітерацій комбінацій впливу факторів дозволяє дійти висновку, що проект стійкий на 100%.

СПИСОК ВИКОРАСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Економічні науки/ Економіка підприємства. Конкурентоспроможність підприємства: теоретичний аспект. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/27_NNM_2009/Economics/52773.doc.htm
2. Должанский І. З. Конкурентоспроможність підприємства : Навч. посібник / І. З. Должанский, Т. О. Загорна. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
3. Конкурентоспроможність підприємства : оцінка рівня та напрями підвищення: [монографія / за заг. ред. О. Г. Янкового]. – Одеса : Атлант, 2013. – 470 с.
4. Економічні науки/ Економіка підприємства. Конкурентоспроможність підприємства: теоретичний аспект. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1068082353668/ekonomika/zmistoviy_modul_analiz_konkurentospromozhnosti_investitsiynoyi_privablivosti_rezultativnosti_biznes-p
5. Шершньова З. Є. Стратегічне управління: навч. посібник / З. Є. Шершньова, С. В. Оборська – К.: КНЕУ, 1999. – 384 с.
6. Иванов Ю. Конкурентоспособность в системе категорий рыночной экономики / Ю. Иванов // Бизнес Информ. – 1994. – № 11. – С. 11
7. Сіменко І.В. Поняття, сутність і зміст конкурентоспроможності підприємства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/13704-101-ponyattya-sutnst-zmst-konkurentospromojnost-pdprimstva.html>
8. Кротков А. М. Конкурентоспособность предприятия: подходы к обеспечению, критерии, методы оценки / А. М. Кротков, Ю. А. Еленева // Маркетинг в России и за рубежом. – 2001. – № 6 (28). – С. 59-68.
9. Малаева Т. Оценка конкурентоспособности фирмы / Т. Малаева // Бизнес-информ. – 1998. – № 17/18. – С. 115-117.
10. Портер М. Стратегія конкуренції і методика аналізу галузей і діяльності конкурентів / Портер М. – К.: Основи, 1997. – 451 с.

11. Шмулевич Т. В. Конкурентоспособность крупных предприятий и ее роль в развитии предпринимательства / Т. В. Шмулевич // Материалы Междунар. научн. конгресса : [Народы СНГ накануне третьего тысячелетия], – Н. Новгород, 1999. – 234 с.
12. Федулова Л. І. Сучасна методологія технологічного прогнозування / Л. І. Федулова // Економіка і прогнозування. – 2008. – № 3. – С. 106–120.
13. Методи експертних оцінок: теорія методологія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hrabovecky.vk.vntu.edu.ua/file/a0a40b7bd74c5d39fe693b7b2c99f38f.pdf> с.35
14. Методика оцінювання прибутковості підприємства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hrabovecky.vk.vntu.edu.ua/file/a0a40b7bd74c5d39fe693b7b2c99f38f.pdf> с.35
15. Мартино Дж. Технологическое прогнозирование / Дж. Мартино. – М. : Прогресс, 1997. – 591 с.
16. Бешелев С. Д. Математико-статистические методы экспертных оценок. 2-е изд., перераб. и доп. / С. Д. Бешелев, Ф. Г. Гурвич. – М. : Статистика, 1980. – 263 с
17. Янч Э. Прогнозирование научно-технического прогресса / Э. Янч. – М. : Прогресс, 1970. – 568 с.
18. Kano Noriaki, Nobuhiku Seraku, Fumio Takahashi, Shinichi Tsuji Attractive quality and must-be quality // Journal of the Japanese Society for Quality Control.– 1984.– № 14(2).– April.– P. 39 – 48
19. Літвінова В.О. – Економіко-математичне моделювання/ Бізнес-Інформ/ 2012. – №4(411). – С. 53-55.
20. Оцінювання рівня конкурентоспроможності підприємства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://helpiks.org/1-76844.html>
21. Методи оцінки конкурентоспроможності підприємства. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://posibniki.com.ua/post-metodi-ocinki-konkurentospromozhnosti-produkciio>

22. Малхасьян Л. С. Управление конкурентоспособностью продукции промышленных предприятий: Автореф. диссер. на соискание ученой степени к. э. н. -/ Кубанский государственный университета. - Краснодар, 2007р. - 21 с.
23. Профіль конкурентоспроможності. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://studfiles.net/preview/2915040/page:8/>
24. Фасхиев Х.А., Крахмалева А.В. Оценка уровня конкурентоспособности грузовых автомобилей и их двигателей // Маркетинг в России и за рубежом. — 2004. — №5. — С.11.
25. Левицька А. О. Методи оцінки конкурентоспроможності підприємства: вітчизняні та закордонні підходи до класифікації. – 2013. – № 4. – С.164
26. Могиллов Ю. М., Могилова А. Ю. Конспект лекцій з дисципліни “Потенціал і розвиток підприємства” - Павлоград, 2008. – с.47-48
27. PEST – аналіз мікросередовища підприємства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://buklib.net/books/36596/>
28. Сутність і значення SWOT аналізу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pidruchniki.com/1577111551903/marketing/swot-analiz>
29. Балабанова Л.В. SWOT-аналіз – основа формування маркетингових стратегій: Навчальний посібник / Л.В. Балабанова; за ред. Л.В. Балабанової. – 2-ге вид., випр. і доп. – К.: Знання, 2005. – 301 с.
30. SWOT-аналіз. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.infowave.ru/projects/adviser/swot-analysis/>
31. SWOT-аналіз як основний інструмент стратегічного управління, його переваги і недоліки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/3_SND_2010/Economics/58123.doc.htm
32. Мошенський С.З., Олійник О.В. Економічний аналіз: Підручник для студентів економічних спеціальностей ВНЗ/За ред. д.е.н., проф., заслуженого діяча науки і техніки України Ф.Ф.Бутинця. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2007. – 616 с.
33. Матриця «темпи зростання ринку - частка на ринку» (модель BCG). [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

- http://pidruchniki.com/17910211/marketing/matrixiya_tempi_zrostannya_rinku_-_chastka_rinku_model_vsye
34. Матриця «темпи зростання ринку - частка на ринку» (модель BCG) [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://pidruchniki.com/1591111140766/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/otsinka_biznes_u_pidpriyemstva_dopomogoyu_analitichnoyi_modeli_gemckinsey
35. Методика побудови матриці БКГ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://buklib.net/books/36618/>
36. Азоев Г. Л. Конкурентные преимущества фирмы / Г. Л. Азоев, А. П. Челенков. – М.: ОАО «Типография НОВОСТИ», 2000. – 28 с.
37. Конкурентоспроможність підприємства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.if.ua/book/14/1234.html>
38. Градов А. П. Экономическая стратегия фирмы / Градов А. П. – СПб.: Спецлит, 2000. – 70 с.
39. Гончарук Т. І. Методологія конкурентоспроможності: досвід теорії та теорія досвіду // Вісник Української академії банківської справи. – 2010. – № 2. – С. 3–10.
40. Кузнецова К.О./ Наукова стаття / Національний технічний університет України «КПІ»/ Фактори впливу на формування конкурентоспроможності підприємства.
41. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikiv/294-oborotnist-kreditorskoji-zaborgovanosti>
42. Аналіз показників рентабельності підприємства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.grandars.ru/college/ekonomika-firmy/rentabelnost-predpriyatiya.html>
43. Річна фінансова звітність ПАТ «Одескабель» за 2016 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://smida.gov.ua/db/emitent/year/xml/showform/87504/165/templ>

44. Річна фінансова звітність ПАТ «Одескабель» за 2015 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://smida.gov.ua/db/emitent/year/xml/showform/67658/165/templ>
45. Річна фінансова звітність ПАТ «Одескабель» за 2014 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://smida.gov.ua/db/emitent/report/year/xml/show/46742>
46. Коефіцієнти платоспроможності та ліквідності підприємства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://pfor.com/book_201_glava_31_9.2._GRUPUVANNJA_BALANSOVIKH_S.html
47. Коефіцієнти платоспроможності та ліквідності підприємства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://referat.repetitor.ua/page=4>
48. Розрахунок показників ліквідності підприємства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://fin-admin.com/ua/fnansovij-analz/40-pokazniki-likvdnost.html>
49. Показник оборотності кредиторської заборгованості. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.finalon.com/slovník-ekonomichnikh-pokaznikiv/294-oborotnist-kreditorskoji-zaborgovanosti>
50. Звітність по ПАТ «Одескабель». [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://smida.gov.ua/db/participant/05758730>
51. Звітність по ПАТ «Запорізький кабельний завод». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://smida.gov.ua/db/participant/05755625>
52. Звітність по ПАТ «Бердянський кабельний завод». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://smida.gov.ua/db/participant/31850229>
53. Звітність по ПАТ «Азовкабель». [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<https://smida.gov.ua/db/participant/31600918>
54. Звітність по ПАТ «Південкабель». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://smida.gov.ua/db/participant/00214534>
55. Річна фінансова звітність ПАТ «Південкабель» за 2016 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://smida.gov.ua/db/emitent/year/xml/showform/73918/166/templ>

56. Річна фінансова звітність ПАТ «Південкабель» за 2015 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://smida.gov.ua/db/emitent/year/xml/showform/53662/166/templ>

57. Річна фінансова звітність ПАТ «Південкабель» за 2014 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://smida.gov.ua/db/emitent/year/xml/showform/31957/166/templ>

58. Річна фінансова звітність ПАТ «Південкабель» за 2013 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://smida.gov.ua/db/emitent/year/xml/showform/13760/99/templ>

59. Річна фінансова звітність ПАТ «Південкабель» за 2012 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://informer.od.ua/news/ukrainskie-kabelya-dlya-evropejskogo-rynka/>

60. Інформація про обсяги виробництва основних видів продукції ПАТ «Одескабель» 2016 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://smida.gov.ua/db/emitent/year/xml/showform/87504/169/templ>

61. Інформація про обсяги виробництва основних видів продукції ПАТ «Одескабель» 2015 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://smida.gov.ua/db/emitent/year/xml/showform/67658/169/templ>

62. Інформація про обсяги виробництва основних видів продукції ПАТ «Одескабель» 2014 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://smida.gov.ua/db/emitent/year/xml/showform/46742/169/templ>

63. Інформація про обсяги виробництва основних видів продукції ПАТ «Одескабель» 2013 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://smida.gov.ua/db/emitent/year/xml/showform/23943/169/templ>

64. Оборудование для пневмозадувки волоконно-оптических кабелей. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zaosi.com/oborudovanie-dlya-zaduvki/482-oborudovanie-dlya-pnevmozaduvki-voлоконно-оптических-кабелей.html>

65. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/755-15/print1464236722455929>.
66. Аналіз і розробка інвестиційних проектів: Навчальний посібник / [Цигилик І.І., Кропельницька С.О., Білий М.М., Мозіль О.І.]. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 160с.
67. Кучеренко В. Р. Проектний аналіз у підприємстві /В.Р.Кучеренко, В.А.Карпов, О.М.Подмазко; Одес. держ. екон. ун-т. — О.: Астропринт, 2006. — 122 с.
68. Мамотенко, Д. Ю. Оцінка ефективності інвестиційних проектів/ Д. Ю. Мамотенко // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2008. – № 628. – С. 209–216.
69. Рижиков В.С. Проектний аналіз [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://culonline.com.ua/Books/Prokt_Analiz-Rijikov.pdf